

A pályátlan rajtlámpa

Az Ismeretlen Úr, nevezhetem Se Úrnak is – ha már Seurat gyűjteményes kiállítását nézem a Grand Palais-ben; a helyszín akkor, persze, Párizs, 1991 áprilisa –, újra vendégel. Szobám, szobám, ahogy kinéz! Egy lihthófra, elsősorban. De mindegy, én választottam a helyet, ha úgy vesszük, alig kerül valamibe. És legközelebbre még olcsóbbat is leltem. Össze kell rá keresgélni a pénzt Longchamp, Auteuil, Saint Cloud, Maisons-Laffite, Enghien, Vincennes, Evry pályáin, és kész. A leendő hely még reggelit se ígér. Milyen lesz majd a klozett! De nem baj. A pályátlan rajtlámpa, bár a jelent élem, ezt az áprilist, már a jövő évadot villogtatja. Ülök, nem tudom, miféle tribünön, fejem lehajtom, de nem úgy, hogy sandítva azért a szemközi egyenesben ténylegesen villogó lámpát ne lássam. Ténylegesen?

Ei ne higgyem hasonlataimat. Igen, mondjam csak és csak a szín valót. Égő aggyal haza Auteuil után. Például. Át a Bois de Boulogne-on. Az utolsó futamban szépen megmentett egy Star Macedon nevű ló. A Star az egyszer-volt, nem-volt madaram, Szpéróm homlokcsillagát idézi. A Macedon, ezt megírtam másutt, egy irodalompolitikai történetre utal vissza. Csaknem egy nap munkája, hogy a lépedőnyi Paris Turföt áttanulmányozd, kiáss lehetséges esélyeket, akkor még mindig pánikban mérlegelj – lásd: Piliinszky: Van Gogh, a mérlegelésről –, igen, a Macedon az Irodalompolitika Nagydíj futamot nyerte nálam, illetve jött be helyre úgy, hogy a befutóval kombinálhattam, és etcetera. Ülök a valós tribünön, ez csak Auteuil lehet, ott vezet a pálya túlfele mellett út, autók húznak el, ahogy mezőnyök is úgy száguldanak, netán ellenirányban a gépkocsikkal, mintha játék-dobozban vonnák őket

Különös-e, ahogy természetessé válik, amitől eleinte idegenkedünk? Amiről elképzelhetetlennek tartjuk, hogy valaha is bármi köze lenne majd hozzánk? Nem, ezt én nem nagy-általánosságban mondom, és nem is az a lényeg, hogy nyomban általánosíthatnám: az egész pálya-dolog kifejez valamit a rendigényemből, a pályagigényemből, abból a vágyból, melynek ma sincs beteljesülése, a cselekvésvágyból tehát, mely nagyszerű elemet-közeget talál, teret magának a futamra-futamra-futam váltakozásrendszerében, abban a viszonyban, mely a kívülálló – az enyém, itt, ahogy semmi „közöm” a lóvilághoz, ahogy mégis egy ízig közel kerítem magamhoz, hiszen fogadok, hiszen a lelkem bizonyos boldogságrészét teszem fel, hiszen este az öröm vibrálásaival akarok „hazatérni”, lásd lihtóf stb., hiszen *tudom*, hogy mindaz, ami a vershez, egyébhez nekem mindig kellett, ha a dolgok összeálltak, ha jól húzta valami a mezőnyt, a bensőt, mindaz itt még sok is... ráhangolódás, lelkiismeretes tördés, hitetlenkedés, hirtelen „ihlet”, külső rálátás, átélés, bizarr gondolatfutamok, számolgotósi hajlam etc. –, ebben a viszonyban remek a cselekvéslehetőségem. Délután kettőtől este hatig-hétig nyolc-kilenc dolog is történik, legalább hét, ennyi a futamok száma, és mindegyik történés tömérdek-részletű. Amit elképzelhetetlennek tartottam, az Kölnben volt. Érdekes, hogy a franciák, ha jól tudom, főleg sörözőkben „rendszeresített” városi fogadóirodájukat füsttel, embertömeggel és szakszerű lehetőségekkel szerelik fel, avval kész

Alluminio metallo da metallo da record.

ero da stupre, quando si assemo della potenza, sulla allo toazio con il meumo lo ha trasformato in un interprete dell'innovazione, attraverso la gran- de capacità di ricerca tecnologica e

la trasformazione in un interprete innovativo, attraverso la gran- dissima capacità di ricerca tecnologica, il progetto che solo un Gruppo come il nostro può fornire

ste come dall'arredo urbano en- lamento socialismo in o- e è riciclabile. Alumina con in Alucasa, Cornital e Libbeti et- re ha oggi le risposte in li- ale in mo per thabati o com-

is. Az angol fogadóirodákban egy-két versenynap hat-hét futamat tévén mutatják, a pillanatnyi totalizatórállást is, az esélyeket, akár ha kint lennének a pályán, s a színes monitorokról ott olvasnánk le, hogy, nem tudom én, Milbird 100–30, Saleapolo 100–30, Plassey Bridge 6, Mlini 13–2, Oak Lodge 7, Silly Sauseage 15–2, Frans Girl 14, Norhern Halo 20, Manoushka 25... ó, Manuska nagyon tetszett nekem, külön is, bár Salinger emlékére Frans Girlt játszottam, lévén, hogy már az előző futamban is volt egy Seymour, igaz, Edward Seymour, de mindegy, már csak Zooey és Buddy kellett volna, Salinger-szemléletem jól be is jött, két zíggel, szóval stb., stbl., Stone Madness 25, El Capistrano 33, Church Star 35... vigyázni kell, ez ugyanaz a lingfieldi futam, tehát látszik, döntenem kellett, Szpéróm fehér homlokcsillaga miatt szeretem játszani a „Star”-okat a társaikat, de itt Salinger volt a helyes döntés, persze, az eleve már legalább meglepetésre is esélyes lovakat latolgatva lepedőnyi, gyönyörű újságokból egész nap, de hát eredetileg azt akartam volna mondani csak, hogy az angol fogadóirodákban nagyon közelivé teszi a dolgokat a monitoros közvetítés, a Ladbrokes, a Hill, a Tote és társaik ebben páratlant nyújtanak, valóban. Ám lehet, hogy a két nemzeti jelleg mellé ugyancsak színt-vallóan sorakozik fel a német, és itt érkezem vissza Kölnhöz, 1990, ahol a Gabrinski és a Springer irodákban, de Götz-nél is, meg még itt-ott, francia és angol futamokat közvetítenek tévén. A németek! Megengedik maguknak, mert megengedhetik. Ráadásul tudják, amit magam véletlenül egy bécsi, freudenauai galoppújságból már szintén tudok, az első sok-sok-sok tucatnyi galoppló közül, Európában, 99 százalék a franciaországi vagy angliai. Attól ezek még lehetnek „USA-lovak” etc., de jelenleg Franciaországban és Angliában edzik őket, ott futnak. Gondoljuk meg! Mármost Kölnben – hogy a nem hitt elemre visszatérjek, erre az érzékletesre! – láttam St. Cloud pályáját így, tévén, húztak épp egy mezőnyt, akár ha dróton, siklott a tizenöt-tizenhat ló és lovasa, és a háttérben autók haladtak, rövidoldalt, ellenkező irányban. S most, az idén, magam is jártam az autós utcán, s élőben láttam Saint Cloud tribünjéről a mozgalmas hátteret, a másik, nekem épp nem izgalmas monotonitást, a gépkocsikét, vagyis a városi életét.

Mintha ebből a szempontból váratlan mód „megtestesültem” volna, legalább is képzetem anyagot öltöttek. Valós voltam ilyképpen is. Nem tudnám lebontani elemezve, de – valaminek mindkét oldalról.

Már amennyiben helyes itt kettősségről, meg egyáltalán, erről az „oldalasdiról” beszélni. Az is mondható: képzeteimet áthatotta, egy-síkká tárta vonalaival az úgynevezett valóság. Ott voltam, ahol

valami képzetes módon nagyon is, sőt talán még jobban, voltam már; és a valóságos változat volt a kölni tévén-látott, de akkor még sokkal jobban átélt láthatás után az álomszerű, a szemdörzsölésre való. Persze, a kettő nincs meg jól egymás nélkül, túlzásokká válhatnak.

Szándékom, hogy ezt az írást igen egyenes vonallal vezessem. Ha nem is hosszú-sprint szakasz lesz, mint amilyenhez Maisons-Laffitte-ben, például, remek pálya van, ott hosszú, szinte két kilométer (!) hosszú a pálya, és elég keskeny, közel van tehát a túlsó oldal, viszonylag, nem, de egy rövid ráfordulásos érintő után most már az egyenesben jön rohanva a mezőny.

A lovaknak Szpéróm adott át, a halála után. Ez Bécsben történt, többször meg is írtam. Elvem azonban, hogy azért írok meg mostanában valamit olykor több ízben is, mert különféle anyagok összefüggésére utal így az azonos elem, valamint a ki-olvassa-épp esetlegességeit jobban szűröm ki így matériáim többszöri indításával, versenyezettetésével. Tehát Szpéró és Krieau.

Döblingben jártam. Széchenyi szanatóriuma mögött, és ahogy egy széles-szárnyas gyárkapuszerűség felett azt láttam kiírva: „Üzemidegeneknek Tilos a Belépés”, már csak annyit kellett megnézennem, milyen utca sarkán is ülök a padon sörömmel? A Paradisgasse volt az. Itt az alaptörténet. Míg Szpéró élt, tizenegy évig nem mentem mellőle sehova. Nem „utaztam”. Hogy akkor 1988 egyik nyári éjén meghalt a kezemben, kezdődött egy új szakasz. Kezdődtek „beszélgetéseim” Szpéróval; folytatódtak akár a Rajna és a Ruhr mentén is, mikor éjszakai Inercity vonattal Kölnbe hazafelé tartva, a másnapi futamújságot tanulmányoztam, s ezt „mondta” amúgy a magasban megpillantott Esthajnal: „Tedd meg Rheinpolart”. Stb. Ekképpen játszottam, szorult helyzetemben, Maisons-Laffitte-ben is Reinstete-ot. A kulturális ajánlófüzetben volt benne az üggető és a galopp programja. Múzeumoké, színházaké, bálóké mellett. Hát kimentem a Krieaubá. Nem is tudtam azóta elszakadni ettől a világtól. A versenyjátások és gombfocizások gyerekkora után, a koalákra és a verebekre, de már elmúlás, pusztulás, halálok sorozata után eljött, hogy „a lovak”. Nem is a lovak maguk. Nem a verseny egyedül. Együtt az, amivel ez jár, ezek járnak. A készülődés... a városok... vagyis az odajutás időben és térben. Mindaz a látvány, esetleg kiállításokkal, környékekkel, boltokkal, könyvekkel, tétlen időtöltéssel és lázas latolgatások számos órájával, ismeretiséggel

etc. – az „egész”, az együttes az, a rendszer, ami nem enged, amit nem engedek már el. Rendszeréhségem az ok. Ezrével játszottam, önmagamban is, képzelt vagy valós szereplőkkel versenyeket, egész bajnoki rendszereim vannak ma is – a Koala Kártyabajnokság stb., a feleségemmel játsszuk ezt, s klubjainkban, amely klubokat mi ketten helyettesítünk az asztal két oldalán, ott vannak Szpérok nagy nevei is, e halottaink nevei, Éliás, Pipi, Poszi, Böbe stb., akiket így már csak ezért is folyton emlegetünk, akikre elevenen gondolunk. Kriauban, ezt szintén gyakran elmondtam, de hát a versenyek bizonyos velejárói is folyton ismétlődnek, és itt a teljesebb képhez szükséges, Kriauban a startautó két fehér szárnya is sokat jelentett. Szpérok szárnya, mikor meghalt, csaknem teljesen fehér volt már; és a halál éjszakáján, s előtte, a kimerült napokon, csapzott. A kriaui startautó, mely két fém szárnyat (rajta a rajtszámokkal) kiterítve jobbra-balra, elindult, s mögötte vágatásra, azaz ügetésre várakozva a mezőny – bocsánat a „vágatás” szóért! nehogy galoppra, vágóra gondoljunk! csak a szívem vágatott, szó szerint, csak a szemem hunytam le –, a startautó összecusukta a két szárnyat, s az volt a rajt. Szpérok is, holtan, összecusukta a szárnyait. Most csináld ezt, egy darabig, ezt mondta Szpérok. Lásd: Seymour Salinger-nél, de hát nem akarok hasonlatosdit játszani. Rajt-e? Cél-e? Ezt kérdeztem magamtól, ez a szárnyacsukódás. Azóta, persze, másféle rajtmódokat is láttam, és a hasonlat nem is lenne teljes. Akkor megtette a dolgát. A szervességnek ez mindenkori sajátja. Több – kevesebb volna.

Keresni kezdtem a „Szpérok” neveket a lovaknál, a csillag és a fehérség utalásait. Starella, Toute Blanche... de más szisztémák is adódnak, adódtak, például az Ottlik-vonal, Veuve Cliquot-val, Comtess sic! Hannéval, vagy a szláv vonal, Vlakowa, Tatiana Viennoise, Tsar-Ez-Az, My Popof stb., netán a medve-vonal úgy mint Winnie the Witch, Morgause, Murmur, a Dömi-nevű lovak, mint Domicella. Különböző városok emlékezete velük! Düsseldorf, Evry, Enghien, Párizs, Lingfield, Cheltenham, Krefeld...ó, és a Pipi Néni nevűek, vak Pipink emlékére... a Santa Ippi, a Pippetta etc. Egyszer így, talán Gelsen-Horst pályáján, először járva ott, a fűvön csúszkáltam örömmömben, táncolva a boldogságtól a csúszós cipőtalpammal lejtettem és ugráltam a nedves fűvön. Santa Ippi, Santa Ippi! Közben a múzeumok, ugyanezekben a városokban... vagy már régebben láttam kiállításait. Az időjárások... az évszakok... Főleg

Párizsban és környékén ínyemre való a fogadás, a játék, mert a franciák bevezették azt a „kettős”-t, hogy a három első ló közül kettőt kell megjelölni, s ez egész rendesen fizet. Nem mindenki élne így. Néha napra nap semmi meleg étel, csak a bor, a sör, fél kenyér – de a legjobb kenyér, például Enghienben, a péktől, ahol Boulanger-Danger van kiírva, lévén közel egy vasúti átjáró; és ott az a híd, ahol nagy szélben mentem át egyszer, sebaj, ha elviszi a kalapom, ha a kalapot szétszeldeli egy befutó vonat, van velem cellux; egészen komolyan képzeltem, hogy összecelluxozott kalapban is kimennék az enghieni ügetőre, akadályra. Van Enghienben egyébként egy játszóparkom, ott Kazinczkat, medvémet, aki csekély csapatával a táskámban minden utamra velem tart, előveszem, megmutatom neki a verebeket, akiket megetetünk a finom kenyér beléből. Van egy lefolyó-luk, már második évben oda golfozom be a boros üvegem kupakját. A bort Félix Potinnél veszem, na, ez nem nagy vicc, rengeteg bolt van ilyen Franciaországban. Más szokásaim is kialakulnak. Rendszerességem pillanatnyilag csillapodik egy-egy versenynapon, rítusok szerint élhetek; reggel Paris Turf-vétel valami ismerős árusnál... de hatöbb nap leégek, más árusnál. Aztán vissza az alap-áruhoz. A Montmartre körút sarkán például. S még tovább: Auteuil felé, Longchamp felé gyalogolva, mindig két és fél, három órás átkelések ezek Párizson, aztán üldögélések patakpartokon, tavaknál a nagy erdőkben, ahol a pályák vannak, van így kocsmám, söröző a rue de la Pompe-on. Igazi kisváros a városban! Ám nem erről akarok most beszélni.

Különös féltékenység-lehetőséget éltem át, ahogy Alízzal, sánta kis verébbarátnémmal egyre többet foglalkoztam, és közben – a többi tizenkét madár közt – Szpérót is néztem. Alíz nem jöhet ki soha a kalitkájából. A kapcsolattartás, a társas viszony neki: a nézgelődés, a kiabálás a többiekkel... és a mi kezünk, feleségemé s az enyém. Főleg az én tenyeremben üldögél el hosszasan. Nem vonhattam meg tőle ezt. De közben az öregedő Szpéróval is lettem volna. Szpéró tulajdonképpen agyontojta magát. A természet volt az erősebb, nem az, ahogy Szpéró „kis ember-lény” lett, nem mi voltunk ezzel az erősebbek.

Bár ez a lovaknál is kiszámíthatatlan. Itt van Sancho Panza esete. Bécsben, januári télen olvasom ám hirtelen az ügetőújságban: Búcsú Porotótól. Ó, ki volt az meg? Művelődöm szomorúan: Poroto kilencéves ló volt, aki azonban a szupersztár hatéves Ténor de

Bauné-nak nagy ellenfele lehetett volna. Sikerrel tért vissza nagyobb szünet után. Egy versenyen hirtelen furcsán kezdett lépni. Mintha vágtázna. Diszkvalifikálták, persze, de nem ez volt a baj. S a baj több volt, mint porcleválás. A lába mindörökre tönkrement. El kellett altatni. Isten veled, Poroto. S alig emésztettük meg ezt a fájdalmat, írta a bécsi ügetőlap, már jött a következő, s ugyanebből a kategóriából. Sancho Panza. Igen, nem Don Quijote! Harmadszor omlott össze, s most derült ki az előző kettő. December még egy nagy győzelmet hozott neki, s őt is a januári Prix Amérique, a nagy vincennes-i ügetőverseny egyik esélyesének tekintették. A „manuskám”, így neveztem Sancho Panzát, a kisember-ló, összeomlott, íme. S Cheltenhamben láttam egy lovat meghalni. Ez most márciusban volt. Lejött az utolsó akadályról, elvágódott. Mi történt? Törés, ilyesmi? A lovas lassan feltápáskodott, a ló nem mozdult. Meggyászolták másnap a turfújságok szegényt. Newton Gazette volt a neve, s az egyetlen írországi ló volt, akit áthoztak a nagy cheltenhami idénykezdesre.

Most kicsit abba hagyom az írást, átmegyek, megnézem, hogy van Alíz. Mert a szívszorogásokat, a rohanó izgalmat, amit érzek, emez írás közben ő okozza. Mindjárt a célnál leszünk.

Alíz nem verte magát tovább. A seb kezd lenyugodni, már amennyire. Bármikor vérmérgezés lehet belőle, ma is. Ül, hasal a kezemen Alíz, három deka, puha, forrón elomlik a csuklóm felett, feje a fáradtságtól lecsuklik, felkapja, néz, jobb szeme fölött ott a kármin startlámpa. A seb. Igen, mintha bíbor rajtlámpa lenne, kármin lámpás, mintha nem-tudom-miben jelezné nem-tudom-mit, ó, ne rajtot még, ne célt! Fekszik, ravaszdi, tudja jól, hogyan nem tudom lerakni – mert kicsit le kéne, mert a többiekkel is foglalkoznom kell, mert nehéz így állni itt, hosszan, kalitkába nyújtott karral; de hát mit akarnék, mit tudnék ennél jobbat? Hiszen vele akarok lenni... hiszen Szpéróval, Samuval, Alízzal, a többiekkel mind, akikkel személyes kapcsolatunk alakult ki, nagyon személyes, nagyon testlélek-közel, ez volt mind: együtt akartunk velük lenni, együtt akartam velük lenni. Azért csak bedugom hasa alá, két lába elé a kisujjam, kénytelen ráállni, aztán szépen letessékelem. Ugrik máris a fűfész-kére, melyet feleségem eszkábál-fon neki virtuózul megannyiszor, s amelyet Alíz, amúgy ebadta arccal, gyakran igen hamar szétszed. Szétszedte egy évben nyáron a fűtős köleseit, izekre. Más madaraink a kalitkát bélelő újságokat rángatják fel, tépik. Rettentő erők

szorulnak vissza beléjük. De hát a szabadban már egyiküknek se lett volna helye. Sérültek, kicsit nyomorékok, hosszan itt kellett, hogy legyenek, mikor neveltük őket, s nem tudtak volna vissza-illeszkedni már. Ez akkor egy rendszer.

Romlékony, bomlékony rendszer. Míg Szpéró élt, mintegy maga „a” háromdekányi testet öltött lélek, mert ezt én elhittem, mert így akartam hinni...? – nem, mert a Szpéró volt a Szpéró, és így történt minden, ahogy történt. Mert a dolgok úgy történnek, hogy a liverpooli – aintree-i – Grand National Akadályversenyt, vagy hogyan mondjam, 7200 méter, sose akar vége szakadni, láttam tévén Longchamp-ban, két futam közt a szünetben; nem vagyok „sznob”, mindegy, ha úgynevezett híres, nagy versenyeket nem lát az ember, sőt! a legjobb az, ha nagyon hideg van, váratlanul, áprilisban, és kevesen mennek ki, és egész Longchamp olyan, mintha te kaptad volna meg, nagy játékszerül, a gyönyörű parkot, az épületeket, a tribünt, a kasszákat is szinte, az akadályversenyt tehát, melynek Seagram Cup is a neve, ilyesmi, egy Seagram nevű ló nyerte. Láttam nyerni még márciusban ezt a Seagramet, bosszús is voltam, hogy nem őt fogadtam. De hát én Micimackóval, Winnie the Witch-csel, aki egy 45-ös outsider volt, rendbehoztam a szénám minden mód, győzelemre játszottam, s nem is csupán alapösszeggel. Hát Seagram a Seagramet nyeri. Ki tud mit? Előre? Kierkegaard ír valamit arról, hogy alap-vágyaink egyike, tudni a jövőt stb. Ez a munka nekem egy versenynap mindig, és előtte, és utána, utána már, persze, csak a következő. Lépni tovább. Ez is rendszer. Azon túl, közben, a város rendszere, a hazamenése, az ég színe, a szél, a Szajna hirtelen, a roncsnak-otthagyt kocsik a léna hídnál... talán még egy pohár esti sör, aztán a rue Faubourg de Montmartre, ahogy olyan élénk az élet, a sok sütöde, turista, szálloda, mozi, bolt, dudálás, fényreklám... ahol feleségem is lakott párszor, én is, míg el nem pártoltam ehhez az „Alíz-os-nevű” szállóhoz, melynek szabvány NN felirata révén nyertem meg egy nagydíjat, mármint a nagydíjas fogadásomat, Nil Prince-szel és Naringe-zsal. NN. De ez megint más téma. Szpéró meghalt, Éliás meghalt – mindig megteszem az Éliás-nevűeket: Romélio, Élie des Mottes, Eleazar stb., szoktak olykor nyerni is, jól-rosszul –, Böbe meghalt, vakunk, a Pipi Néni meghalt, talán a legkülönlegesebb lény, aki élt nálunk, Tutu még él fél szárnyal, fél szemmel, ahogy hozzánk került, de a másik két zöldikénk, Csucusu és Tili meghalt, meghalt poszátánk, a Poszi, és két lelenc-féle papagájunk, rendre Alíz szomszédai-barátai, meghaltak még oly sokan. Széthullt egy rend? Nem, még együtt van, Samu él, Icsi él – nyolc éves széncinegénk –, Alíz és Mokka

él, hét-hét éves veréb tojók. De Mokka tojhat, belepusztulhat; Alíz homlokán ott a rajtlámpa, a seb vöröse. Már elnyugosznak estére ma, leviszem még kutyánkat, feleségem négy napig nincs itthon. Ha én utazom, ő van itthon, meg egy-két rokon jár ide, Samuék el vannak látva. Feleségem olyankor a lakáson igazítgat, itt is nehéz rendet tartani, sőt. Mi meg, táskámban Kazinczkával, a Kazinczy utcában vett, elhagyott medvével, csatangolunk. Éljük rendszerünket. Végigdolgozzuk a napokat. Nem félünk, olyankor nem félünk. Az ember néha leborul a tribün korlátjára, ha olyasmi van, például, hogy Samura, a rossz lábú, öreg lábú Samura gondol – az ember –, és egy Ballroy nevű lovat szúr ki – az ember –, mint erős másodesélyest, nem a favoritok közül valót. És megteszi, és nyer Ballroy, Báلكirály, és az ember akkor törölgeti a szemét, megrázkódik kicsit, de aztán meg is rázza magát... nincs idő érzelegni... majd! Majd! Most a következő futam jön, észnél kell lenni, meg kell nézni, miféle rész-rendszerbe illik az, mit lehetne keresni, persze, közben Báلكirály, ó, Báلكirály. Még megvan valami rend.

Sírok, ha rájuk gondolok csak, írta Heine. Düsseldorf! Ott próbáltam idézni. Dr. Engel, Kathy Arndté, Michael Krüger, Zsuzsanna Gahse... meg mind, mind, akik ott voltak, Istenem... ez is milyen rég volt. Hogy Domicellával mentettem a menthetőt, Dömi neve miatt vele, egy hosszú akadályversenyen. És nyert! Helyreállt a rendem.

Most Maisons-Laffitte-ben, egy tiszta galopp-napon, volt egy hosszú criss-cross chase, akadály-szerűség, terep. „Úrlovasoknak, tisztéknek, tiszthelyetteseknek, zsokéknak” – így szólt a jelölés a programban. Egy Orallis nevű lóra várt a feladat, Alíz-szerű neve miatt, hogy rendbehozzon. Mert irodalmian vesztettem: Alliteráción. Favorit volt, és helyre játszottam csak. Az óvatosság se elég olykor. Mekkora kanyarogtak a gyönyörűséges-fás pályán Orallisék. Itt volt, hogy egy Pad nevű lóról leesett a lovasa! A Padról! Sajnos, fogadtam Padot, de jobban Orallis volt megrakva. 4500 méter után, végig vezetve nyert. Mennyi szívettenés! Miért csinálom?

De erről már volt szó. Nagy nevük, a halottaké, és azoké, akik elmúlnak majd, és akikkel valami végleg széthull, mint Genet mondja, jön irtózatosságból, mint a rég kihunyott csillagok fénye. Kell a pálya zöldje, kell ez a cselekvés, legalább ennyi, meg amennyi meg. Kell, ami... de hát elmondtam. Előtte, utána. Főleg előtte. És aztán, megint.

Esteledik. Rájuk fogom csukni az ajtót, magamra maradok. Még benézegetek hozzájuk, Alíz csőre fölött a „seblámpát” nem kutatom. De az auteuili kettős-lámpára se tudok úgy visszagondolni, hogy de jó vicc volt. Mi ez, amire Kosztolányi így mutat: „És hallgatom, hogy lopja életét” – ó, Arany! – „a semmiből a gyöngye fújtató, / amellyel együtt reszket életem / isten kezébe, s földre sujtható.” És: „Jaj, én bolond, hogy erre építetek, / nagyobb bolond énnálam nincsen itt, / bölcsebb a züllött kártyás, a hajós, / ki a tengerre bízza kincseit.” S *Vigyázz, vigyázz*. Mire vigyázzak, hogyan vigyázzak, kérdelem anyámmal, aki az elfekvőkórházban kiáltotta nekünk kétségbeesett gúnyjal és öngúnyjal, hogyan legyenek még türelmesebb, nem elég türelem ez, másfél éve béna lábbal, egy бүdös lukban? Kértük, legyen türelemmel, több türelemmel. Nem, dehogy akarok most mást, mint véget vetni ennek a napnak. Elaludni; aztán felélni odáig megint, hogy felébredhessek, hajnali négy után, elkezdjem az ő kosztjuk előkészítését, a zöldjeikét, a sajtét, a krumplijukat megfőzsem, meg etc. Alíz bármikor újra kezdheti a vagdosódást. Bármikor belehalhat. Vagy nem tudom. Semmit se tudok, de Auteuilben, Longchamp-ban, Evryben stb., a futamokkal, a rajtolókkal, a pályával megvan a kérdésés lehetősége. Ahogy Doderer írja a Strudlhof-regényben, az ókor hívő-pogány emberei is mentek delpii jósdájukhoz... és mi is meg-megkérdézzük néha a Hely Szellemét, hogy... Mit is kérdezzünk tőle? Ó, a kérdés tárgyaltan, a Hely Szelleme, ahogy Doderer írta, mélyen az igazak álmát aludta egy fában, vagy ki tudja, hol.

Felnéztem, akkor az ég egyszerre volt a Russel Square felett, egy kölni fogadóiroda előtt, egy enghieni lószállító kocsira borulva, itt Alíz sötétülő homloklámpáját védve, és az este csillagtalán volt éppen.

Sous les ordres; ó, Istenem. Muszáj? Alíz, Samu, a többi – még annyira várhat.

De hát ezt csináljuk épp: várunk. Mint a rejtkezeszek mögött a lovakat zsokéik, járatunk valamit körbe-körbe-körbe.

Budapest, 1991. április 23.

Tandori Dezső